

Jwalo ka dingaka tsa mahloko a bana re atisa ho botswa, “Ebe nalete e e ka ba kotsi bokong ba ngwan’aka”? Maboko a bana a hola le ho fetoha ho latela maemo ao ba dulang ho ona, ka nnete ho bohlokwa haholo ho tseba hore na ebe meriana eo re e fang bana e ka se fetole ka moo ba bonang le ho sebetsana le tikoloho eo ba phelang ho yona? Ka bo madimabe ha ho karabo e bonolo.

Ho ile ha eba le dingangisano ha dipatlisiso di bontsha hore ho fana ka Ente (anaesthesia) ho masea a ditweba ho ile ha baka tshenyo methapong ya bokong, e ileng ya ama tswelopele ya tsona le mathata a ho ithuta le mohopolo.

Ke hobaneng re keke ra atolosa dipheto tse, ho masea le bana?

Ntlha ya pele ho sa tsotellehe hore na ka dinako tse ding o ikutlwa jwang, bana ha se diphoofolo. Maboko a bona ha a hole ka tekano kapa boemo bo tshwanang le ba tweba, le mogwa oo a lokelang ho itokisa ka ona, o fapane.

Ntlha ya bobedi, di ente tsena (anesthetics) tse ileng tsa fuwa ditweba le ditshwene, ha di tshwane le tseo ngwana wa hao a tla difumana. Hape tekanyo ya meriana e sebedisitsweng dipatlisisong tseo ene ele hodimo haholo ho feta eo e sebediswang bongakeng ba nnete. Le mofuta wa tlhokomelo one o sa llekane le oo ngwana wa hao a o tholang ha re mo phekola.

Jwale dipatlisiso tsena tsa diphofolo hare bua ka tletlebo ena, di tlameha ho ntshetswa pele.

Dipatlisiso tsohle tsa batho tse phethilweng ho fihlela jwale di shebile morao ho lifaele tsa mokudi ho leka ho bona hore na hona le kamano pakeng tsa Ente ena (anesthesia) le ho ithuta kapa mathata a maikutlo ha morao bophelong. Ho fihlela ha jwale di khonne ho bontsha kamano pakeng tsa ho fumana Ente (anaesthesia), haholo-holo ka lebaka la ditsela tse ngata tsa ho etsa diteko, le ho ithuta kapa bothata ba maikutlo ha morao bophelong. Empa ha hona dipatlisiso tse bontshitseng hore Ente ena (anaesthetic) ke yona sesosa sa mathata ana.

Hona ho ka etsahala hobane bana ba tlang ho lekolwa ka bongata ba ka ba le bothata bo ipatileng bo ba baketseng mathata a maikutlo le thutong, jwaloka ho tswalwa pele ho nako, ho hlaha bana le bothata ba pelo kapa ho ba le lefu la mofetshe (cancer) kapa diphiyo, kapa mathata a ho se utlwe hantle. Sena se ka bontsha hore ho fuwa Ente (anaesthetic) e kaba letshwao la lefu le batlang kalafo e tebileng.

Dipatlisiso tse tjha tse entsweng bakeng sa sena, le ha di sa ntsane di tswela pele, dipheto tsa teng ding di bontshitse hore ha hona phapang ya ho ithuta pakeng tsa ngwana ya hlajuweng ka nalete le ya sa hlajwang.

See se le tlohela hokae, re le batsoali le dingaka le litsebi tsa bongaka ba bana?

- Ha ho na kgothalletso ea ho diehisa ho lekolwa ho sa hloka hantle, mme ho ka ba kotsi ho etsa joalo. Re ne re ke ke ra etsa opereishene le hona ho fana ka anaesthesia (ENTE) haeba ho ne ho sa hloka hantle ka ho feletseng.
- Moo ho hloka hantle hore ho be le mekhoa e fetang o le mong wa ho phekola, ho ka ba molemo ho etsa tsena ka nako e le ngoe haeba ho kgoneha ebile ho loketse.
- Ho lekolwa ntle le anaesthesia le phomolo ea bohloko ke ntho eo re ka se e nahaneng kappa ho e etsa, ho latela molao.

Ho hlaba ente ka tsela e loketseng, ho na le tlhokomelo mokgweng oo e hlajwang ka ona, ebile e hlajwa ke motho a fumaneng thupello e loketseng ya ho hlaba ente ya mofuta oo, ke tsela e bolokehileng ya ho ka qoba mathata ao re so kang re tseba ka ona ha jwale.

Haeba oka hloka tlhahiso leling efe kapa efe kapa o na le dipotso tse ding mabapi le taba ena ea bohlokoa, ka kopo utlwa o lokolohile ho ka bua le ngaka ya hao.